

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-28

Ärendenummer FSF-2025-00752

Handläggare

Sofia Alkvist

E-post: sofia.alkvist@forskola.goteborg.se

Mål gällande tillsyn av fristående verksamheter

Förslag till beslut

Förskolenämnden beslutar att varje fristående verksamhet ska ha någon form av tillsyn minst var fjärde år.

Sammanfattning

Tillsyn är enligt skollagen (2010:800) en självständig granskning som ska genomföras för att kontrollera om en verksamhet uppfyller krav från lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta beslut om åtgärder som huvudmannen som bedriver verksamheten kan behöva vidta för att rätta till brister som upptäckts vid granskningen.

Lagstiftning har förändrats och tillsynsuppdraget har de senaste åren behövt ändra karaktär i viss del. Förskoleförvaltningen ser ett behov av att arbeta mer riskbaserat och lägga mer resurser där de behövs mest och mindre resurser där det inte finns indikationer på misskötsamhet. Det finns många olika sätt att utöva tillsyn och förvaltningen ser ett behov av att anpassa tillsynsform efter risker i verksamheterna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension. Förändringarna görs inom befintlig budgetram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension utöver det nedan beskrivna att barnets bästa beaktats.

Barnkonventionen

Barnens bästa ska alltid beaktas vid alla beslut som rör barn. Genom att utöva tillsyn kan kommunen granska att förskolor och pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har godkänt uppfyller krav från lagar och andra föreskrifter.

Genom att använda flera olika typer av tillsyn kan granskningen anpassas mer efter behov. Det frigörs resurser att fördjupa granskningen där det finns misstankar om att oegentligheter förekommer eller att oseriösa aktörer bedriver verksamhet. Om huvudmän föreläggs att åtgärda brister i verksamheten och oseriösa aktörer stängs ner får det anses

gynna barnen, som i så fall istället får gå i en verksamhet som bedrivs på ett lagligt sätt och med god kvalitet.

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 16 april 2025.

Ärendet

Ärendet gäller beslut avseende mål för tillsyn av fristående förskolor och fristående pedagogisk omsorg.

Beskrivning av ärendet

Nämnden beslutade 2019 att tillsyn ska ske var tredje år. Förskoleförvaltningen har, bland annat på grund av ändrad lagstiftning, ökad komplexitet i flera ärenden samt en förekomst av oseriösa aktörer sett ett behov av att revidera målet. Förskoleförvaltningen ser även ett behov av att använda olika typer av tillsyn, beroende på riskfaktorer i verksamheten. Tillsynsmetoder som kan användas är till exempel ägar- och ledningsprövning, riktad tillsyn efter signaler/klagomål, styrd tillsyn, basgranskning och uppföljningstillsyn.

Genom att arbeta mer riskbaserat kan olika metoder av tillsyn användas och anpassas efter respektive fristående verksamhet. Förvaltningen ser ett behov av att kunna lägga mer resurser och utreda djupare där indikationer på oegentligheter eller brister finns och lägga mindre resurser på de verksamheter där det inte finns indikationer på brister.

I Göteborg finns idag 158 fristående förskolor, där 4 807 barn går, och 22 enskild pedagogisk omsorg, där 107 barn går. Nedan finns en redovisning över hur de fördelas i förhållande till bolagsform:

Antal förskoleenheter	Bolagsform
25	Aktiebolag
82	Ekonomiska föreningar
1	Enskild firma
25	Ideell förening
1	Kommanditbolag
11	Stiftelser
13	Trossamfund

Av ovan nämnda är 72 stycken föräldrakooperativ och 4 personalkooperativ som bedrivs i antingen ekonomisk eller ideell förening.

Antal Pedagogiska omsorger	Bolagsform
10	Aktiebolag
12	Enskild firma

Förskoleförvaltningen föreslår målet:

Varje fristående verksamhet ska ha någon form av tillsyn minst var fjärde år.

Enheten ska planera sitt arbete så att mest resurser läggs där störst risker finns i verksamheterna.

Genom ett mål likt detta finns förhoppning om att frigöra resurser för att lägga mer tid på tillsyn där fördjupning behövs och att göra återkommande tillsyn hos samma huvudman när behov föreligger.

Målet innebär att samtliga fristående verksamheter (förskolor och pedagogisk omsorg) ska ha tillsyn inom en fyraårsperiod. Det betyder dock inte att det behöver vara lika många varje år, utan det kan finnas fördelar med att granska flera typer av liknande verksamheter samma år, även om det innebär mer omfattande tillsyn, för att ett annat år utöva enklare tillsyn, men fler till antalet. Antal tillsyn som utförts mäts utifrån avslutade tillsynsärenden.

Ägar- och ledningsprövning vid förändring, det vill säga när exempelvis en ledamot i en styrelse byts ut, görs löpande året runt och redovisas separat och inte ihop med ovan nämnda tillsynsmål, även om det också är en form av tillsyn.

Rättslig reglering

Tillsyn är enligt skollagen en självständig granskning som ska genomföras för att kontrollera om en verksamhet uppfyller krav från lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta beslut om åtgärder som huvudmannen som bedriver verksamheten kan behöva vidta för att rätta till brister som upptäckts vid granskningen.

Kommunens tillsynsansvar regleras i skollagen 26 kap. I 4 § 1 st framgår att en kommun har tillsyn över

1. förskola vars huvudman kommunen har godkänt
2. pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har godkänt och
3. att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§ och 25 kap. 10, 10 a och 10 b §§.

Hur ofta eller på vilket sätt tillsynen ska ske regleras inte i lag, utan det är upp till kommunen själv att råda över.

Omvärldsbevakning

För att jämföra tillsynsmetod och kvantitativt mål har förskoleförvaltningen kontaktat Malmö och Stockholm och fått följande svar:

Malmö har inget mål, men i sina regler har de beskrivit följande:

"Förskoleförvaltningen genomför regelbundet tillsyn av de enskilda huvudmän som bedriver förskola. Minst vart femte år genomförs någon typ av tillsyn av respektive huvudman. Tillsynen kan ske på olika sätt, som exempelvis genom tillsynsbesök, enkätutskick, dokumentstudier och intervjuer. Förskoleförvaltningen kan även genomföra oanmälda besök. Förvaltningen kan genomföra tillsyn inom en viss del av huvudmannens verksamhet."

Stockholm har inget kvantitativt mål från politiken, men har beskrivit följande:

"Tillsynerna har haft en cykel på 4-5 år. Det gäller för såväl fristående förskola som pedagogisk omsorg. Förvaltningen arbetar med att ta fram en plan för att i högre grad göra ett riskbaserat urval där indikatorerna bygger på bland annat ÄLP, ekonomi samt enhettillsyn."

Förvaltningens bedömning

Genom ett mål likt det som föreslagits frigörs resurser att lägga mer tid i tillsyn där fördjupning behövs och att göra återkommande tillsyn hos samma huvudman när det behövs. Det finns behov av att ha resurser för att motverka oseriösa aktörer samt identifiera och följa upp större brister.

Johan Olofson

Malin Welin

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Styrning och ledning